

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፊሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- ሳሳካዋ ግሎባል 2000 ፕሮጀክት ነ/ፈ.ጅ ባልቻ ቀረቡ።

ተጠሪ፡- አቶ ሸዋድንበር ደቻሳ ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ለዚህ የሰበር ክርክር መነሻ የሆነው ጉዳይ የተጀመረው በአደአ ወረዳ ፍርድ ቤት ሲሆን የአሁኑ የሰበር ተጠሪ ከሳሽ አመልካች ደግሞ ተከሳሽ ነበር። ክሱም ተከሳሽ ከህግ ውጪ የስራ ውሌን ስላቋረጠብኝ የተለያዩ ክፍያዎችን በድምሩ ብር 93,288.338 እንዲከፍል ይወሰንልኝ የሚል ነው። ተጠሪው በበኩሉ ባቀረበው የመ/ደ/መቃወሚያ ተከሳሽ ድርጅት ለትርፍ ያልተቋቋመ በመሆኑ ክሱ በአዋጅ ቁጥር 377/96 በአንቀጽ 3(2) (መ) መሰረት ውድቅ ሊሆን ይገባል ብሏል። የወረዳው ፍርድ ቤትም ተከሳሽ ለትርፍ ያልተቋቋመ ድርጅት በመሆኑ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 3 (2) መሰረት የተከሳሽ ተቃውሞ ተቀባይነት ያለው ነው በማለት የከሳሽን ክስ ውድቅ አድርጓል።

ጉዳዩ በይግባኝ የቀረበለት የምስራቅ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በበኩሉ በመልስ ሰጪና በኢትዮጵያ መንግስት መካከል የተፈጸመው ውል አንቀጽ 3(5) እንደሚገልጸው ድርጅቱ ለትርፍ ያልተቋቋመ ቢሆንም ባለሙያዎችን ሲያሰራ የቅጥር ውል የሚፈጽመው በኢትዮጵያ ህግ መሰረት እንደሆነ በውሉ በግልጽ ተጠቅሷል እንደመልስ ሰጪ ያሉ ድርጅቶች የሚመሩበትን ደንብ የሚንስትሮች ም/ቤት እስካላወጣ ድረስ ደግሞ ሰራተኞቹ የሚተዳደሩት በአዋጁ መሰረት ይሆናል። በመልስ ሰጪውና ይግባኝ ባይ መካከል በተመሰረተው የቅጥር ውል መነሻ ይግባኝ ባይ ደመወዝ እየከፈለ ሲያሰራ መቆየቱ የታመነ ሲሆን በዚህ የቅጥር ውል መሰረት ለይግባኝ ባይ መፈጸም የሚገባውን ግዴታ አለመፈጸሙ ተገቢነት የለውም በሚል የወረዳውን ፍርድ ቤት ትእዛዝ በመሻር በፍሬ ነገሩ ላይ አከራክሮ እንዲወስን ክርክሩን በፍ/ሥ/ሥ/ሀ/ቁ/343 (1) መሰረት የመለሰው ሲሆን የክልሉ ሰበር ሰሚው ችሎትም በከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሳኔ ላይ የተፈጸመ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የለውም በማለት የአመልካችን የሰበር አቤቱታ ውድቅ አድርጓል።

የአሁኑ አመልካችም በከፍተኛውና በክልሉ ጠ/ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ውሳኔ ላይ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ተፈጽሟል በሚል የሰበር አቤቱታውን ለዚህ ችሎት ያቀረበ ሲሆን በዋናነት የጠቀሰው የቅሬታ ነጥብም፡- ሲጠቃለል አመልካች ድርጅት ከኢትዮጵያ መንግስት ጋር እ.ኤ.አ ዲሴንበር 2008 በተፈረመ ስምምነት የተቋቋመ ሲሆን በዚህ ስምምነት አንቀጽ 2 (3)

መሰረት ለትርፍ ያልተቋቋመ ፕሮጀክት በመሆኑ በአዋጅ 377/96 አንቀጽ 3(2) (መ) መሰረት በዚህ አዋጅ ሊከሰስ አይገባም በሚል ያቀረብነውን መቃወሚያ ከፍተኛው ፍርድ ቤት ባለመቀበል ከተከራከርንበት ጭብጥ በመውጣት ጉዳዩ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 3(3)(ለ) መሰረት መርምሮ ያቀረብነውን የመ/ደ/መቃወሚያ ውድቅ ማድረጉና የክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎትም ይህንን ማጽናቱ ተቀባይነት የለውም የሚል ነው። ተጠሪው በበኩሉ በሰጠው መልስ አመልካች በአዋጁ ልዳኝ አይገባም ይበል እንጂ ክልላው በሚንስትሮች ም/ቤት በሚወጣው ደንብ ሽፋን ስለማግኘቱ ያስረዳው ነገር የለም። በመሆኑም አመልካች በዚህ አዋጅ መሰረት ሊከሰስ የማይችልበት ምክንያት ስለሌለው አቤቱታው የህግ መሰረት ያለው አይደለም በማለት ተከራክሯል።

የጉዳዩ አመጣጥ ከዚህ በላይ የተገለጸው ሲሆን እኛም የአመልካች ድርጅት ለትርፍ ያልተቋቋመ በመሆኑ ጉዳዩ በአዋጅ ቁጥር 377/96 ስር የሚሸፈን አይደለም በማለት ያቀረበውን መቃወሚያ ከፍተኛው ፍርድ ቤትና ሰበር ሰሚው ችሎት ውድቅ ማድረጋቸው በአግባቡ ነው? ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ ይዘን ክርክሩን እንደሚከተለው መርምረናል።

ተጠሪው ከአመልካች ድርጅት ጋር በተደረገው የቅጥር ስራ ውል መነሻ በአመልካች ድርጅት እየሰራ መቆየቱን ገልጾ የሚከራከር ሲሆን አመልካች ድርጅትም በመካከላቸው የቅጥር ስራ ውል የለም ሲል ያቀረበው ክርክር የለም። ሆኖም አመልካች በዋናነት የሚከራከረው ድርጅቱ ለትርፍ ያልተቋቋመ በመሆኑ አዋጅ ቁጥር 377/96 ለጉዳዩ ተፈጻሚነት የለውም በሚል ነው። በዚህ ክርክር በማስረጃነት በስር ፍርድ ቤት ያቀረበው የጽሁፍ ሰነድም በአመልካችና በኢትዮጵያ መንግስት መካከል በ2000 ዓ/ም የተፈረመውን የተሻሻለውን የመግባቢያ ሰነድ (Memorandum of Understanding) ነው። በዚህ በተሻሻለው የመግባቢያ ሰነድ አንቀጽ 3 (5) ደግሞ ድርጅቱ የአገር ውስጥ ሳይንቲስቶችን፣ የሰብል ምርት ልዩ ባለሙያዎችን፣ ቴክኒሻኖችን፣ የፅህፈት እና አስተዳደራዊ እንዲሁም የአፕራሽን ድጋፍ ሰጪ ፕሮሶፌሎችን በኢትዮጵያ መንግስት አግባብ ባላቸው ህጎች መሰረት የምደባና የቅጥር ሁኔታዎችን እና ገደቦችን እንደሚያስቀምጥ ተመልክቷል። የመግባቢያው ሰነድ በዚህ መልክ ከተቀመጠና በአመልካችና በተጠሪው መካከል የስራ ቅጥር ውል መደረጉ በአመልካች እስከታመነ ድረስ ለትርፍ ያልተቋቋመ የውጪ ድርጅት ቢሆንም ለጉዳዩ የአሰሪና ሰራተኛ አዋጅ ቁጥር 377/96 ተፈጻሚነት ይኖረዋል። አዋጁ ተፈጻሚነት ሊኖረው የማይችለው በአዋጁ አንቀጽ 3(3) የተደነገገው ልዩ ሁኔታ ሲኖር ብቻ ነው። ይህም እንደአመልካች ያሉ ድርጅቶችን በተመለከተ አዋጁ ተፈጻሚነት አይኖረውም በሚል የሚኒስትሮች ም/ቤት ደንብ ያወጣ ከሆነ ወይም ኢትዮጵያ በፈረመቻቸው አለም አቀፍ ስምምነቶች የተወሰነ ከሆነ ነው። በዚህ በተያዘውም ጉዳይ እንደአመልካች ያሉ ድርጅቶችን በሚመለከት የወጣ የሚኒስትሮች ም/ቤት ደንብ ካለመኖሩም ሌላ ኢትዮጵያ በፈረመቻቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶችም እንደ አመልካች ያሉ ድርጅቶች በሀገር ውስጥ የሚቀጥሩአቸውን ሰራተኞች በተመለከተ አዋጅ ቁጥር 377/96 ተፈጻሚነት የለውም በሚል በግልጽ የተደረገ ስምምነት የለም። እንዲያውም በዚህ በሚያከራክረው ጉዳይ የስራ ቅጥር በኢትዮጵያ ህግ መሰረት ይደረጋል በሚል በስር ፍርድ ቤት አመልካች ባቀረበው የመግባቢያው ሰነድ ላይ መስፈሩ አዋጁ ተፈጻሚነት ያለው ስለመሆኑ የሚረጋግጥ ነው።

በመሆኑም ከዚህ በላይ በተጠቀሱት ህጋዊ ምክንያቶች የተነሳ የስር ከፍተኛ እና የክልሉ ጠ/ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አመልካች ድርጅት የተቋቋመው ለትርፍ ባለመሆኑ አዋጅ ቁጥር 377/96 ተፈጻሚነት የለውም ሲል ያቀረበውን ክርክር ውድቅ በማድረግ በፍሬ ጉዳዩ ላይ ክርክር እንዲደረግ ክርክሩን ወደ ወረዳ ፍርድ ቤት መመለሳቸው ተቀባይነት ያለው ስለሆነ በውሳኔያቸው ላይ የተፈጸመ መሰረታዊ የህግ ስህተት ባለማግኘታችን ተከታቱን ውሳኔ ሰጥተናል።

ው ሳ ኔ

1. የምስራቅ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/26939 በቀን 27/07/2003 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የሰጠውን ውሳኔ እና የክልሉ ጠ/ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በሰ/መ/ቁ/129113 በቀን 11/08/2003 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠውን ትዕዛዝ በፍ/ሥ/ሥ/ሀ/ቁ/ 348 (1) መሰረት አጽንተናል።
2. ለተያዘው ጉዳይ አዋጅ ቁጥር 377/96 አግባብነት አለው ተብሎ ጉዳዩ በዚህ አዋጅ መሰረት እንዲታይ በዚህ ከፍተኛ ፍርድ ቤትና በክልሉ ጠ/ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የተወሰነው ተገቢ ነው ብለናል።
3. የዚህን ፍርድ ቤት ወጪና ኪሳራ የግራ ቀኝ ተከራካሪዎች የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።
መዝገቡ የተዘጋ ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቤ/ዮ